

Ongezonder maar toch veilig

Omdat de boom zelf geen ingebouwde stokzaag bij de hand heeft, worden hiervoor schimmels ingezet, die de tak aantasten en de stam ongemoeid laten

De plataan is ooit in Europa geïntroduceerd als een rariteit en daaraan hebben wij het gegeven te danken dat op heel veel landgoederen en buitenplaatsen prachtig mooie en vooral onbeschoft dikke platanen staan. Zoals de happy few van de negentiende eeuw een plataan kochten om zich te onderscheiden, kopen de graaiers van vandaag een Porsche.

Inmiddels ligt dat natuurlijk allemaal ver achter ons en de plataan heeft een glorieuze opmars gemaakt in onze binnensteden; de plataan wordt door veel mensen in de top-3 van stadsbomen geplaatst. Daar is veel voor te zeggen. Een plataan is industrie-proof en overleeft bijna alles, kan tegen bestrating, luchtvervuiling. Kortom: de ideale schoonzoon. Toch is gebleken dat ook deze boom niet van serieuze aantastingen vrij is. Sinds 2007 kennen we in Nederland – het Limburgse Sittard had de primeur – massaria, nadat de ziekte in 2003 was ontdekt in Duitsland. In Duitsland wordt nu gesteld dat de ziekte daar al veel langer zou voorkomen. Professor Rolf Kehr meldt tijdens de Augsburgse Baumpflegetage dat massaria al in de jaren twintig aanwezig geweest zou zijn in het Duitse platanenbestand. En waarschijnlijk dus ook in het onze.

Extreme droogte tijdens de zomer van 2003 zou ervoor hebben gezorgd dat de ziekte zich extra heeft gemanifesteerd en daardoor ontdekt is. In aanleg zou je massaria als een gezonde ziekte kunnen omschrijven. Takken onder in de kroon zijn voor een boom weinig functioneel en kunnen daarom het beste uitgesnoeid worden. Omdat de boom zelf geen ingebouwde stokzaag bij de hand heeft, worden hiervoor schimmels ingezet, die de tak aantasten en de stam ongemoeid laten.

Gelukkig valt de schade van massaria nog wel mee. Er zijn in verschillende dorpen en steden incidenten geweest met de ziekte, maar de proporties lijken acceptabel.

De cruciale vraag waar Nederlandse boombeheerders mee worstelen, is met name of massaria aanleiding geeft tot extra controle. Belangrijk gegeven daarbij is dat een normale VTA eigenlijk niet voldoet voor massaria, omdat een aangetaste tak alleen van bovenaf is waar te nemen.

De vraag hoe en hoe intensief je op massaria moet controleren, is daarmee eigenlijk een juridische. Puur theoretisch zou je iedere plataan misschien wel twee of drie keer per jaar moeten controleren, maar dat kan natuurlijk niet. De plataan zou daardoor te duur in onderhoud worden, met als onherroepelijk gevolg dat deze boom als straatboom zal verdwijnen. En inmiddels weten en accepteren we dat er een gat kan zitten tussen boomtechnisch veilig en voldoende zorg. Met andere woorden: het kan zijn dat er wel voldaan is aan de zorgplicht, maar dat er toch zware takken uit een kroon breken en dat deze boom dus eigenlijk niet veilig was.

Hoeft u nu helemaal niets te doen, naast wat u al deed? Nee, zo makkelijk komt u er niet vanaf. Er lijkt een zekere juridische consensus te zijn ontstaan dat massaria standaard geen aanleiding geeft tot een verhoogde zorgplicht, maar dat dit wel zou moeten als de besmetting van de grond af zichtbaar is, of als er besmette bomen omheen staan. Veel heeft de boom daar overigens niet aan, want eigenlijk is massaria net zoets als griep: het is altijd en overal aanwezig, maar komt gelukkig niet altijd tot uiting. Wat ik persoonlijk wel zou doen bij de aanplant van nieuwe platanen, is droogte- en hittegevoelige plaatsen in de stad mijden.

Met vriendelijke groet,

Hein van Iersel (hein@nwt.nl)
Hoofdredacteur